

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 156. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698091691584/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

(30). I modsætning til den spekulative teologi, der gerne vil forklare, men ikke kan, og derfor tvinges til «i Forklaringens afgørende Øieblik at blive usynlig for de speculative Tilbederes Øine» (38), så udføres forklaringens forsvindingsnummer bevidst i *Begrebet Angst* – for at læseren kan opleve at sidde alene tilbage med gåden, og med sin personlige synd brændende i hånden: «Hvorledes Synden kom ind i Verden, forstaaer ethvert Menneske ene og alene ved sig selv; vil han lære det af en Anden, da vil han *eo ipso* [dvs. netop af den grund] misforstaae det» (48).

2. Enhed og modsætning

Allerede i sit motto markerer *Begrebet Angst*, at det er afgørende at skelne mellem, hvad man forstår, og hvad man ikke forstår. Således gør bogen overalt opmærksom på modsætninger eller modsigelser, der er uovervindelige for forståelsen eller forstanden. Og i den forbindelse kritiseres de bestræbelser på at overvinde modsigelser og finde universelle enhedsprincipper, på at «forklare Alt» (22), der karakteriserer den spekulative filosofi hos den tyske filosof G.W.F. Hegel og hans elever, og de hermed parallelle strømninger i romantisk filosofi og digtning.

Begrebet Angst er i den henseende – som hele S.K.s forfatterskab – et opgør med «idealismens Luftighed» (73), med tanken om at mennesket i sig selv rummer den evige sandhed og blot skal blive sig den og sin enhed med det evige bevidst. Den græske idealisme var for kristendommen, og S.K. opfatter den derfor som så at sige god nok på sine egne betingelser. Men den senere idealisme gøres til genstand for en vrængende kritik: «Man siger Ich – Ich saa længe til man selv bliver det Latterligste af Alt: det rene Jeg, den evige Selvbevidsthed» (138-39). S.K. ønsker helt bogstaveligt at bringe tingene ned på jorden, ned i det konkrete menneskelige, hvor den svimlende afstand og modsætning mellem mennesker og Gud, der kun kan overvindes ved troen, bliver synlig. Og hvor mennesker bliver klar over sit behov for at få sandheden skænket udefra, af Gud. Over for romantiske bestræbelser, der spejler mennesket i universet og finder enhed overalt, må S.K. derfor appellere til ædruelighed: «Hvo har glemt, at Naturphilosophien fandt dette Selviske i hele Skabningen, fandt det i Stjer-